

Tehniline kirjeldus

Väikehange: Asendus- ja perekodude töötajate mentorlusteenus

Taustakirjeldus ja hanke eesmärk

Iga laps peaks elama kodus, oma pere juures. Kahjuks ei ole see alati võimalik. On olukordi, kus vanemad ei tule ka hoolimata abistavatest teenustest lapse kasvatamisega toime, kodune keskkond on lapsele ohtlik ning laps tuleb perest eraldada. Kui laps ei saa mingil põhjusel edasi oma sünniperes elada, siis on Eestis olemas kolm võimalust:

- lapsele eestkostja määramine, kes võtab lapse enda perre kasvatada ning on tema seaduslik esindaja (reguleerib perekonnaseadus (PKS));
- asendushooldusteenusele suunamine - teenuse osutaja on hoolduspere, perekodu või asenduskodu, lapse seaduslik esindaja on kohalik omavalitsus (reguleerib sotsiaalhoolekande seadus (SHS));
- lapse uude perekonda lapsendamine – laps on samaväärne pereliige nagu bioloogilised lapsed (reguleerib perekonnaseadus (PKS)).

2024. aasta lõpu seisuga oli Eestis kokku 35 pere- ja asenduskodu. 2023. aasta lõpu seisuga töötas pere- ja asenduskodudes 179 kasvatajat, 254 perevanemat, 56 kasvatajate ja perevanemate abilist, lisaks muud tugispetsialistid (nt logopeed, eripedagoog, füsioterapeut, öde, sotsiaaltöötaja – 47 inimest) ja asutuste (keskastme)juhid.

Asendus- ja perekodudes elavad lapsed on kogenud oma elus raskeid kogemusi, kaotusi, leina ja traumaatilisi sündmuseid. Paljudel asendus- või perekodudes elavatel lastel on mõni erivajadus. Need kogemused ja erinevad vajadused võivad mõjutada laste tundeid, tajusid ja käitumist ning lapsi ümbritsevad täiskasvanud vajavad asjakohaseid teadmisi ja oskuseid ning järjepidevat tuge, et lapsi mõista, nende käitumisraskustega toime tulla ning neid toetada ja suunata. Oluline, et uued töötajad, kes asuvad asendus- või perekodus tööle, oleksid võimalikult toetatud. Asendus- ja perekodud, kus on keerulised juhtumid vajavad tuge ning nõuandeid – asutused omavahel kogemusi jagades, mitte ainult ei toeta töötajaid, vaid ka tõstavad asendushoolduse kvaliteeti.

Asendus- ja perekodude mentorlusteenuse eesmärgiks on asutusepõhise asendushoolduse kvaliteedi ühtlustamine ja tõstmine parimate praktikate kasutuselevõtu kaudu, sealhulgas on eesmärgiks asendushoolduse tugiteenuste mitmekesistamine. Mentorlusteenus on mõeldud asendus- või perekodus alustavale töötajale ning asendus- ja perekodu juhile või keskastmejuhile, kui asutuses toimub teenuse arendamine ja/või töökorralduse muutmine.

Käesoleva hankega tellib hankija mentorlusteenuse piloteerimise eesmärgil (sh eesmärgiga koguda sisulist infot tugiteenuse tulemuslikkuse kohta), et pakkuda mentorlusteenust kui tugiteenust asendus- ja perekodudele asutuspõhise asendushoolduse kvaliteedi ühtlustamise ning tõstmise eesmärgil projekti „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027” meetmes 21.4.7.9 „Lastele ja peredele suunatud teenused on kvaliteetsed ja vastavad perede vajadustele“ koostatud toetuse andmise tingimused (TAT) "Lastele ja peredele toetamine" lõppemiseni.

Mentorlus - Mentorlus on koostöösuhe, mis aitab avada mentee potentsiaali ning mis inspireerib ja toetab teda tööalaste (ja isiklike) eesmärkide püstitamisel ja saavutamisel. Mentorlussuhe on kompleksne ja dünaamiline protsess, mis sisaldab erinevaid tegevusi ja elemente. (MTÜ Eesti Mentorite Koda) Mentori ning mentee vahel sõlmitakse mentorlusteenuse kokkulepe ja mentortegevusi dokumenteeritakse.

Mentor – asendushoolduse valdkonnas kogenud ja usaldusväärne töötaja, kelle ülesandeks on (uue) töötaja(te) ehk mentee juhendamine, teadmiste ning kogemuste jagamine, nõustamine ning toetamine mentorlusprotsessi perioodi jooksul. Mentor võib pakkuda mentorlusteenust ka asendus- ja perekodude töötajatele, kus on keeruline juhtum ja/või kus toimub töökorralduse muutus.

Mentee ehk juhendatav – mentorlusprotsessis juhendatav pool, keda mentor õpetab ning suunab, kas töösuhte alguses või eesmärgiga täiendada oma seniseid tööalaseid oskuseid.

1. Hankega tellitava teenuse üldiseloomustus

Hanke tulemusena sõlmitakse leping teenuseosutajaga, kelle ülesandeks on kogu mentorlusteenuse korraldamine ja haldamine, sealhulgas hanketingimustele vastavate mentorite leidmine ja nende koolitamine. Mentorlusteenus aitab asendus- või perekodu alustanud töötajal töökohal sisse elada, saada kogenud töötaja toetust, mis omakorda aitab asutusepõhise asendushoolduse kvaliteeti ühtlustada ning tõsta. Mentorlusteenus kui asendus- ja perekodude tugiteenus toetab töötajaid töökohal, võimestab töötajate oskusi ning individuaalse pädevuse arendamist, sh kontakti loomist lastega, keerukamate juhtumitega toimetulemist. Teenus võimaldab asenduskodude teenuste arendamist, sealhulgas töökorralduse, süsteemi muutmist (asenduskodu süsteemist üleminek perekodu süsteemile, spetsiifiliste pered loomine vms).

2. Teenuste sihtgrupp

2.1. Teenuse sihtgrupis on kõik Eesti asendus- ja perekodudes¹ töötavad perevanemad, kasvatajad, juhid, sh keskastmejuhid. Konkreetsemalt on teenuse sihtgruppiks:

- a) Asendus- või perekodus tööle asunud perevanem/kasvataja või keskastmejuht/juht, kelle tööle asumisest ei ole möödunud rohkem kui 6 kuud².
- b) asendus- ja perekodude juht või keskastmejuht, kellel töökoha asutuses on planeeritud toimuma muudatused teenuse juhtimises ja/või korraldamisel (nt. asendushooldusteenuste arendamine ja/või töökorralduse muutmine).

3. Teenuse korraldamise etapid

3.1. Esimene etapp:

Teenuseosutajal on kohustus alates lepingu sõlmimisest 2 kuu jooksul korraldada mentorluse koolitus mentoritele vastavalt käesoleva tehnilise kirjelduse p-le 6, kui mentoril puudub mentorluse või samaväärse koolituse osas tõend või tunnistus.

3.2. Teine etapp:

Teenuseosutaja tõendab mentorite koolituse läbimist tellijale ning taotleb nõusolekut teenuse osutamise alustamiseks.

3.3. Kolmas etapp:

---

¹ Asendushooldusteenuse osutamiseks tegevusluba omav juriidiline isik.

² Juhul, kui (töö)lepingu ning tööle asumise kuupäevad erinevad, loetakse käesoleva tehnilise kirjelduse alusel töötaja esimeseks tööpäevaks konkreetset tööle asumise kuupäeva.

Tellija teavitab mentorlusteenusest asendus- ja perekodusid ning edastab teenuseosutajale kõikide asendus- ja perekodude kontaktid.

3.4. Neljas etapp:

Teenuseosutaja alustab mentorlusteenuse pakkumisega.

4. Mentorlusteenuse kirjeldus, maht ja korraldus

4.1. Teenuse raames tagab teenuseosutaja kahte eraldiseisvat mentorluse teenust:

4.1.1. Alustava töötaja mentorlus – asendus- ja perekodu kasvataja ja/või perevanema ja keskastmejuhi ja/või juhi mentorlus, kelle tööle asumisest ei ole möödunud rohkem kui 6 kuud;

4.1.2. Asendus- ja perekodu juhi mentorlus – asendus- või perekodu keskastmejuht ja/või juht.

4.2. Nõuded alustava töötaja mentorlusele:

4.2.1. Mentorlusteenuse kestuseks on 6 kuud, mille raames on ette nähtud 13 kohtumist, millest vähemalt kaks on kontaktkohtumised. Esimene mentorlusteenuse kohtumine on kontaktkohtumine.

4.2.2. Esimesel mentorlusteenuse neljal nädalal on ette nähtud, lisaks esmakohutumisele, 4 kohtumist (kokku 5 kohtumist).

4.2.3. Teisest kuni kuuenda mentorluskuni toimub kohtumine kaks korda kuus kontaktkohtumisena ja/või veebi teel.

4.2.4. Ühe kohtumise kestuseks on kuni 90 minutit (2x45 min) ehk kuni kaks akadeemilist tundi.

4.2.5. Mentorlusteenuse käigus on lubatud kaugnõustamine telefonivahendusel lisaks kohustuslikele kohtumistele. Telefoninõustamine peab olema saadaval/võimalik 3 korda kuus ning tasustatakse kuni 30 minuti pikkust telefonikõnet.

4.2.6. Mentorlusteenust tasustatakse teenuse mahu (aeg) ja pakkumuses esitatud akadeemilise tunnihinna korrutisena.

4.2.7. Teenuseosutamiseks ei arvestata sõiduaega, mis kulub teenust saava juhendatava sihtkohta vahelt sõitmiseks.

4.2.8. Juhul kui teenuse osutamine peatub mentori või mentee tervisliku seisundi tõttu, ning teenuse osutamine ei ole vastavalt tehnilise kirjeldusele võimalik osutada, tuleb sellest viivitamatult tellijat teavitada kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis. Tellijal on õigus teenuse kestust pikendada võrdselt teenuse peatunud perioodile vastavalt.

4.2.9. Teenuse kestust ja/või mahtu on võimalik pikendada teenuseosutaja põhjendatud taotluse alusel, vaid eelnevalt tellija poolt antud kirjalikus taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku alusel kuni 2 kuu võrra ja/või kuni 2 kohtumise võrra. Tellijal on õigus jätta eelnimetatud taotlus rahuldamata, eelkõige kui taotlus ei ole piisavalt põhjendatud ja/või puuduvad rahalised vahendid mahu tõstmiseks ja/või teenuse kestuse pikendamine ületaks lepingu kehtivusperioodi.

4.2.10. Menteele määratakse mentor teisest asendus- või perekodust.

4.3. Nõuded asendus- või perekodu juhi mentorlusele:

4.3.1. Mentorlusteenuse kestuseks on kuni 6 kuud, mille raames tasustatakse kuni 10 kohtumist;

4.3.2. Esimene mentorlusteenuse kohtumine on kontaktkohtumine, mille käigus toimub tutvumine, mentorluse eesmärkide püstitamine, pannakse paika tegevuskava ning sõlmitakse mentorluse kokkulepe;

- 4.3.3. Järgnevad kohtumised võivad aset leida, kas kontaktkohtumistena või veebi vahendusel.
- 4.3.4. Ühe kohtumise kestuseks on kuni 90 minutit (2x45 min) ehk kuni kaks akadeemilist tundi.
- 4.3.5. Mentorlusteenuse käigus on lubatud kaugnõustamine telefonivahendusel lisaks kohustuslikele kohtumistele. Telefoninõustamine peab olema saadaval/võimalik 3 korda kuus ning tasustatakse kuni 30 minuti pikkust telefonikõnet.
- 4.3.6. Mentorlusteenust tasustatakse teenuse mahu (aeg) ja pakkumuses esitatud akadeemilise tunnihinna korruisena
- 4.3.7. Teenuseosutamiseks ei arvestata sõiduaega, mis kulub teenust saava juhendatava sihtkohta vahelt sõitmiseks;
- 4.3.8. Juhul kui teenuse osutamine peatub mentori või mentee tervisliku seisundi tõttu, ning teenuse osutamine ei ole vastavalt tehnilise kirjeldusele võimalik osutada, tuleb sellest viivitamatult tellijat teavitada kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis. Tellijal on õigus teenuse kestust pikendada võrdselt teenuse peatunud perioodile vastavalt.
- 4.3.9. Teenuse kestust ja/või mahtu on võimalik pikendada teenuseosutaja põhjendatud taotluse alusel, vaid eelnevalt tellija poolt antud kirjalikus taasesitamist võimaldavas vormis nõusoleku alusel kuni 2 kuu võrra ja/või kuni 2 kohtumise võrra. Tellijal on õigus jätta eelnimetatud taotlus rahuldamata, eelkõige kui taotlus ei ole piisavalt põhjendatud ja/või puuduvad rahalised vahendid mahu tõstmiseks ja/või teenuse kestuse pikendamine ületaks lepingu kehtivusperioodi.

5. Hanke meeskonnale ja spetsialistidele esitatavad nõuded

- 5.1. Pakkuja meeskond peab olema vähemalt 20-liikmeline, milliselt meeskonnas peab olema vähemalt:
  - 5.1.1. Viis (5) perevanemat;
  - 5.1.2. Viis (5) kasvatajat;
  - 5.1.3. Viis (5) keskastmejuhti;
  - 5.1.4. Viis (5) asendus- või perekodu juhti;
  - 5.1.5. Koordinaator/projektijuht, kes võib olla ka üks asendus- või perekodu keskastmejuht ja/või juht.
- 5.2. Pakkuja meeskonnaliikmed peavad moodustuma vähemalt kümnest (10) erinevast asendus- või perekodust. Teenuseosutaja peab olema valmis pakkuma mentorlust kõikides Eesti asendus- ja perekodudes.
- 5.3. Nõuded perevanemale/kasvatajale, kes hakkab mentorlust pakkuma:
  - 5.3.1. Perevanem/kasvataja on hetkel asendus- või perekodus töötav;
  - 5.3.2. Omab töökogemust asendus- või perekodus töötades vähemalt kaks (2) aastat;
  - 5.3.3. Läbinud mentorluskoolituse vastavalt tehnilise kirjelduse p-le 6 nõutud tingimuste ning omab koolituse läbimise kohta tõendit või tunnistust.
  - 5.3.4. Teenuseosutaja vastutab, et mentorteenust pakkuv mentor on oma isikuomadustelt juhendajaks sobiv.
- 5.4. Nõuded keskastmejuhtidele, kes hakkab mentorlust pakkuma:
  - 5.4.1. Keskastmejuht on hetkel asendus- või perekodus töötav;
  - 5.4.2. Asutuspõhise asendushoolduse valdkonna kogemust koos juhtimisega vähemalt 3 aastat, millest vähemalt 2 aastat on keskastmejuhi kogemus;
  - 5.4.3. Läbinud mentorluskoolituse vastavalt tehnilise kirjelduse p-le 6 nõutud tingimustel ning omab koolituse läbimise kohta tõendit või tunnistust;

5.4.4. On läbinud asendus- ja perekodude juhtide ning keskastme juhtide kompetentsimudeli rakendamise koolituse ning omab selle kohta tõendit või tunnistust.

5.5. Nõuded juhile, kes hakkab mentorlust pakkuma:

5.5.1. Isik töötab asendus- või perekodu juhina;

5.5.2. Omab juhtimiskogemust vähemalt 5 aastat, millest vähemalt 3 aastat peab olema asendushoolduse valdkonna juhtimise kogemus;

5.5.3. Läbinud asendus- ja perekodude juhtide ning keskastme juhtide kompetentsimudeli rakendamise koolituse, alternatiivsena ning omab selle kohta tõendit või diplomit;

5.5.4. Läbinud mentorluskoolituse vastavalt tehnilise kirjelduse p-le 6 nõutud tingimustel ning omab koolituse läbimise kohta tõendit või tunnistust;

5.5.5. Teenuseosutaja vastutab, et mentorteenust pakkuv mentor on oma isikuomadustelt juhendajaks sobiv.

6. Nõuded mentori koolitusele

6.1. Teenuseosutaja tagab, et kõik hankemeeskonnas esitatud mentorid on läbinud ja/või läbiksid vähemalt 2 kuu jooksul, alates lepingu sõlmimisest, mentorluse koolituse, mis vastab järgmistele tingimustele:

6.1.1. Koolituse läbiviiv asutus peab vastama täiskasvanute koolituse seaduse nõuetele. Sealhulgas peab koolitajal olema kõrgharidus ning viimase 3 aasta jooksul läbi viinud vähemalt 2 mentorluse koolitust.

6.1.2. Mentorluse koolituse maht peab olema vähemalt 16 akadeemilist tundi (16x45h).

6.1.3. Mentorluse koolituse koolitusprogrammis peab arvestatama täiskasvanukoolituse põhimõtetega ning täiskasvanukoolituse meetodite kasutamisega. Koolituse käigus kasutatakse aktiivset õppemeetodit, millisel õppijad osalevad aktiivselt õppeprotsessis, mis aitab õppijatel mõtestada ja seostada omandatud teadmisi tegelikkusega, pannes õppijad situatsiooni, kus on kohustus rääkida, kuulata, kaasa mõelda ja kirjutada.

6.1.4. Koolituse tulemusena on mentor saavutanud vastavad oskused ja teadmised:

6.1.4.1. mõistab oma rolli olemust ja olulisust, sh vastutust;

6.1.4.2. mõistab, milline on mentee rolli olemus ja vastutus;

6.1.4.3. oskab välja selgitada ja/või püstitada eesmärged mentorlussuhteks;

6.1.4.4. oskab kasutada mentee arengut toetavaid küsimusi ja reflekteerida;

6.1.4.5. oskab aktiivselt kuulata ning anda tagasisidet;

6.1.4.6. oskab hinnata mentorlusprotsessi tulemuslikkust.

6.2. Mentorluse koolituses võib osaleda vaid töötaja, kes on esitatud teenuseosutaja mentorluse meeskonda.